

V Praze dne 31. ledna 2008

Vážený pan

Petr Nečas, ministr

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Na Poříčním právu 1

128 01 Praha 2

Věc: Stanovisko k používání klecových lůžek a k ústavní péči a nabídka spolupráce

Otevřený dopis ministrovi práce a sociálních věcí

Vážený pane ministře,

poslední kauza s klecovými lůžky nás inspirovala k tomu, abychom Vás oslovili. Jako odborníci v sociálních službách nemůžeme nechat bez odezvy nedávno zveřejněné záběry reportérů BBC a následné stanovisko MPSV k této reportáži. Cítíme povinnost vyzvat Vás jako odpovědného politika k dialogu nejen o používání klecových lůžek, ale především o transformaci ústavní péče.

Považujeme za důležité vysvětlit podstatu protestů proti klecovým lůžkům. Protesty nejsou namířeny proti jakémukoli použití postranic, pokud jsou nezbytné např. pro zabránění pádu z postele v noci. Podle zákona nelze použít klecové lůžko ani v případě akutního agresivního stavu, natož pak jako preventivní metodu, kdy se klecové lůžko pro člověka se stává běžným životním prostředím.

S tím souvisí také rozdíl mezi klecovým lůžkem a dětskou postýlkou. Děti dáváme do postýlek spát. Zbytek dne si s nimi hrajeme, mazlíme, dáváme jim podněty, kterými se rozvíjí – sytíme jejich potřeby. Lidé zachycení kamerami BBC jsou ve svých klecových lůžcích osamoceni, na první pohled trpí trvalým nedostatkem kontaktů a podnětů. Používání klecí v sociálních službách proto považujeme za neúčinnou praxi devastující jak člověka zevnitř tak pečovatele.

Lze očekávat, že tlak ze zahraničí, kde je ČR vnímána jako rozvinutá, civilizovaná země, bude stále stoupat.

Máme důkazy o tom, že bez klecových lůžek to i u nás jde. Na mnoha místech ČR se již s jejich odstraňováním začalo. Potvrzuje se, že odstranění klecových lůžek nevede k plošnému zvýšení dávek léků na uklidnění, jak se mnozí obávali (viz např. zpráva zveřejněná na portálu www.kvalitavpraxi.cz). Je však potřeba posílit personál a zajistit vzdělávací program rozšiřující odborné kompetence personálu. Poslední, co chybí, jsou strategie a finanční prostředky, které by umožnily klientům žít v normálním prostředí životem, který je ve společnosti považován za běžný, jak to výslovně požaduje zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Klecové lůžko ale není hlavní potíží v životě člověka v ústavu. Je to jen špička ledovce upozorňující na daleko širší, skrytý problém. Tímto problémem je ústavní péče samotná.

Ústavy ze své podstaty produkují nutnost používat klece. To, co lidem v ústavech přináší utrpení a co je také častou příčinou jejich agresivního chování, je trvalé nenaplnění základních lidských potřeb, nutnost podřídit se pravidlům kolektivního zařízení a nedorozumění plynoucí z absence dovedností používat funkční metody komunikace na straně personálu i klientů.

Odstranění klecí je podmíněno nárůstem počtu pracovníků v přímé péči a rozšířením jejich kvalifikace. Řešení přinášející skutečné zvýšení kvality života lidí v ústavech však vyžaduje transformaci sociálních služeb od ústavní péče k službám poskytovaným v přirozeném prostředí. Proto je nezbytné změnit způsob využití finančních prostředků určených na financování sociálních služeb. Víme, že finančních prostředků je v sociálních službách docela dost, jen jsou využívány krajně neefektivním způsobem.

Jsme přesvědčeni o tom, že o klecích se tolik mluví proto, že jsou symbolem, který dobře vyjadřuje podstatu ústavů: jsou to klece někdy i zlaté budované ve jménu ochrany. Ústavní péče je nehumánní a přitom neefektivní služba. V rozvinutých zemích Evropy i v zámoří je proto jednoznačně posilována kapacita služeb poskytovaných v přirozeném prostředí. V některých zemích byly všechny ústavy zrušeny. V České republice však kapacita ústavní péče stále roste (za rok 2006 o víc než stovku lůžek, viz statistika MPSV). A to považujeme za problém.

Nabízíme Vám proto spolupráci – náš odborný potenciál, vlastní i zahraniční zkušenosti. Rádi bychom se s Vámi sešli na krátkém setkání, kde bychom měli příležitost Vám osobně vysvětlit naše stanovisko, argumenty a zkušenosti.

S pozdravem

Milena Johnová, ředitelka

Quip – Společnost pro změnu

Na Bateriích 57/505, 162 00 Praha 6

milena.johnova@kvalitavpraxi.xz

K dopisu se dále připojují:

Inclusion Europe, Ingrid Körner, prezidentka, kontakt: Galeries de la Toison d'Or, 29 Chaussée d'Ixelles #393/32, B-1050 Brussels – Belgium, e-mail: secretariat@inclusion-europe.org

European Coalition for Community Living, kontakt : c/o ENIL – Gran Vía Marqués del Turia 49, 7, 12^a – 46005 Valencia – Spain

Společnost pro ranou péči, Terezie Hradilková (speciální pedagog), Pavla Burešová (pedagog a zdravotník) a Alexandra Bečvářová (speciální pedagog), kontakt: reditelka@ranapece.cz

Rytmus, Pavla Baxová, ředitelka, kontakt: pavlab@rytmus.org

Ivo Vykydal, předseda, Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, o.s., kontakt : ivovykydal@seznam.cz

Pavel Novák, Fokus Praha, kontakt: novak@fokus-praha.cz

Zdeněk Štandera, kontakt: z.standera [z.standera@seznam.cz]

Iva Fryšová, vedoucí agentury podporovaného zaměstnávání Dejvice, kontakt: iva.frysova@rytmus.org

Jan Stuchlík, kontakt: stuchlik@fokus-mb.cz

Vlasta Stupková, Asistence, o.s., kontakt: vlasta.stupkova@asistence.org

Michaela Petišková, soukromý badatel, kontakt: tke@seznam.cz

Rela Chábová, kontakt: rrelka@yahoo.com

Dušan Dvořák, nositel ceny ministra práce a sociálních věcí za přínos ke tvorbě standardů kvality sociálních služeb, Art Language, kontakt: dusan.dvorak@artlanguage.org

Jan Šiška, Pedagogická fakulta UK Praha, kontakt: Jan.Siska@pedf.cuni.cz

Jiří Sobek, Portus, kontakt: sobek@portus.cz

Tatjana Kašlíková, kontakt: tatjana.kaslikova@worldonline.cz

Eva Hrachovinová, vedoucí Střediska rané péče SPRP Brno, kontakt: Nerudova 7, 602 00, Brno, tel. 541 236 743, 777 234 134

Bohumila Baštecká, supervizorka, kontakt: basteck.b@tiscali.cz